List 18. **NOVICE** Tečaj XXXII.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold, za pol leta 2. gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 6. maja 1874.

Obseg: Razpis državnih daril za sirarske združbe. — Vinske združbe. (Konec.) — Nesrečna letošnja spomlad. — „Ozir“, „oziroma“ ní predlog. — Pregovori in reki iz Notranjskega. — Izlet na Učko (Monte Maggiore). — Dalmacija in Bosnija. — Moj pès. (Dalje.) — Mnogovrstne novice. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Razpis državnih daril za sirarske združbe.

1. C. k. ministerstvo kmetijstva je zarad tega, da bi ustanovitev sirarskih združeb v planinskih deželah Avstrijskih pospeševalo, katerim je namen skupno napravljanje in prodajanje sira in druzih izdelkov iz mleka, razpisalo sledeča darila:

a) Darilo 500 gld. za sirarske združbe, katere vsaki dan najmanj iz 400 bokalov (ali 566 litrov) mleka sir izdelujejo in katerih delo ne poneha ne pozimi ne poleti, ter katere tudi izdelke skupno prodajajo in dokažejo, da najumneje pri napravi sira ravnajo in da imajo najbolje blago;

b) dve premiji po 40 gold. za one sirarske združbe, katere tudi najmanj iz 400 bokalov mleka vsaki dan poprečno sir izdelujejo, in dokažejo, da umno ravnajo pri napravi in da je blago dobro, ter da le bolj ali pozimi ali poleti delajo;

c) dve premiji po 300 gld. za take sirarske združbe, katere iz manj kakor 400 bokalov mleka poprečno vsak dan sir napravljajo ali pa katere ne zadostujejo popolnoma pogojem, stavljenim za viša darila.

2. Za te premije se morejo oglasiti ali na planinah Avstrijskih vže obstoječe sirarske združbe, ali tudi take, ki se bodo letošnje poletje ustanovile. Darila se morejo le onim združbam dati, katere tudi verjetno dokažejo, da skupno prodajajo izdelke. Pri enacih razdelkih se ima najbolj ozirati na mastne sirarije. Prošnje se morajo skrajni čas vložiti do 15. novembra tega leta c. k. ministerstvu kmetijstva po poti c. k. deželne vlade ali kmetijske družbe.

3. Združbe, katere so v prejšnjih letih vže dobile darilo, smejo le takrat vnovič se oglasiti za darilo, kedar dokažejo, da so se tako prestrojile, da so vredne, da se zopet na-nje ozira.

4. Vsaka taka združba mora najmanj 10 družbenikov z enacimi pravicami šteti.

5. V vsaki prošnji za omenjena darila se mora na tanko in verjetno odgovoriti na ta-le vprašanja:

a) Kako dolgo obstojí združba in kdo jo je ustanovil?

b) Koliko družbenikov šteje zdaj?

c) V katerih občinah imajo družbeniki svoja gospodarstva?

d) Koliko glav molzne živine šteje združba?

e) Ali samo mleko skupaj rabijo, ali pa tudi pašo imajo na skupni račun?

f) Kako se glasí družbena pogodba? (Poverjeni prepis pogodbe ali obstoječih pravil naj se priloži prošnji.)

g) Ali se dela sir v lastnem ali v poslopju v najem vzetem, in kaka oprava je v poslopjih?

h) Ali se gorkomer (termometer) rabi pri mleku, iz katerega se dela sir?

i) Kako je plačan sirar in morebiti še drugi pomočniki?

k) Koliko mleka se vsak dan in koliko v vsem skupaj podela v sir?

l) Kateri izdelki so glavni in kateri postranski in kako se porabijo ostanki (siratka, pepél)?

m) Kako se mlečni izdelki skupaj prodajo in po kateri ceni?

n) Koliko se je v pretečenem in v prejšnjih letih mlečnih izdelkov naredilo, koliko se je za te skupilo; kolikošni so bili stroški in koliko dobička je vsak družbenik potegnil?

6. Vložene prošnje bode ministerstvo kmetijstva izročilo v razsodbo zvedencem, kateri bodo tudi sirarije ogledali, ako bode treba.

7. Darila bode podelilo ministerstvo kmetijstva.

Vinske združbe.

(Konec.)

Družbini udje.

§. 6. Družbini udje so trojni, in sicer:

a) pravi udje, to so taki, ki imajo v vinskem okraju vinograde ali pa namestujejo posestnike vinogradov in se zavežejo vdeleževati se pri izvršenji družbenih namenov, zlasti kar se tiče djanskih poskušenj;

b) podporni udje, kateri, razen izvrševanja djanskih poskušenj, prevzamejo pravilne dolžnosti pravih udov;

c) častni udje, katere družba izvoli iz onih mož, ki so si za povzdigo vinstva pridobili imenitne zasluge. Ti udje ne prevzamejo nikakoršnih pravilnih dolžnosti do družbe, temuč je podpiranje družbenih namenov pripuščeno njihovi prosti volji.

Pravice družnikov.

§. 7. Vsi družbini udje imajo pravico k družbinim zborom hoditi in pri njih glasovati, predloge staviti, družbino vravnavanje pregledovati, poskusna trtišča in družbino klet obiskovati, se vinskih poskušenj vdeleževati in družbino bukvarnico rabiti.

Dolžnosti družnikov.

§. 8. Pravi in podporni udje so dolžni dosego družbinih namenov po moči pospeševati, pri družbinih zborih pričujoči biti in letnino plačevati, katero družba določi. Pravi udje so zlasti zavezani vdeleževati se dejanskih poskušenj, kakor je v §§. 2, 3 in 5 določeno.

Izstop iz družbe je vsaki čas prost. Taki udje pa, ki so pred izvrševanjem družbinih namenov podporo prejeli, jo morajo družbi povrniti. V posebnih okolišinah je družbi na voljo dano tacega povračila ne zahtevati.

Družbin odbor.

§. 9. Družbini odbor šteje 5 udov: predsednika in čvetero odbornikov, kateri se na tri leta volijo. Odbor voli izmed odbornikov predsednikovega namestnika in tajnika.

Družbini odbor sprejema nove ude, izvršuje sklepe družbinih zborov, oskrbuje premoženje, vodi družbina opravila ter ravná sploh vse one zadeve, katere niso določno izročene družbinemu zboru.

§. 10. Predsednik, ali če je ta zadržan, njegov namestnik, zastopa družbo navzunaj, sklicuje družbine zbore in v njih predseduje; izdeluje skupno s tajnikom zapisnike pri zborih in druga pisma ter je družbi odgovoren za to, da se sklepi izvršujejo in pravila spolnujejo.

§. 11. Odbor je sklepaven, ako sta razen predsednika še dva odbornika pričujoča. Pri sklepih določuje nadpolovična večina glasov.

Družbin zbor.

§. 12. Deležniki družbinega zbora so vsi udje. Predsednik mora zbor sklicati v prvih treh mesecih vsacega leta, sicer pa po potrebi tudi drugikrat, a tudi takrat, kedar zahteva četrtina družnikov.

Da so sklepi družbinega zbora veljavni, mora biti vsaj četrtina družnikov pričujoča. Pri sklepih določuje nadpolovična večina glasov, samo pri volitvah ne.

Opravila družbenega zbora.

§. 13. Opravila družbinega zbora so:

1. volitev odbora in častnih udov;
2. pregledovanje odborovega poročila in računa, ki ga ima odbor koncem vsakega leta dati; spreminjanje družbinih pravil, razsodba o predlogih družnikov;
3. določevanje doneskov, ki jih imajo družniki plačevati, in kako se imajo porabiti;
4. določevanje trtnih plemen, katera se imajo v poskusnih trtiščih zasaditi, in njih razdeljenje po vsem vinskem okraju; določevanje kleti, v katere se imajo plemenska vina oddajati in vršenje družbinih in očitnih pokušenj za poskušnjo;
5. sklepanje o nehanji družbe.

Pri sklepih o prenarejanji družbinih pravil in o nehanji družbe mora biti vsaj tri četrtine udov pričujočih, da so ti sklepi veljavni.

Nehanje družbe.

§. 14. Če neha družba, pripade družbino premoženje, arhiv in bukvarnica, če jo je imela, podružnici kmetijske družbe v . . . . . .

Nesrečna letošnja spomlad.

Pregovor sicer pravi, da ima sušec rep zavit, al letos se je pokazalo, da ga ima tudi april. Gorek od konca, da je s priliznjenimi solnčnimi žarki privabil popke in cvet na dan, se je proti koncu kar čez noč zasukal in sicer tako, da smo mislili na kožuh.

Nasledki tega nenadnega mraza so strašni, posebno po Avstriji. Iz vseh dežel se sliši, da je pozeblo vse, kar je cvetelo, posebno vinska trta. Tudi po domovini naši je mraz pustil za sabo žalosten sled. Poroča se nam, da je krog Novega mesta, Metlike, Črnomlja in po vseh Dolenjskih nižavah vsled mraza 28. aprila sploh trtni cvet vničen; na Štajarskem se telegrafira „Slov. Gosp.“ iz Ljutomera, da so 29. aprila vse Slovenske gorice pozeble, kakor l. 1788. Telegram pristavi, da so isto leto le tisti še nekaj vina pridelali, ki so ozeblino po trtah potrgali, drugi nič. Ravno isti list poroča, da je 29. aprila mrzel veter po goricah okoli Maribora trtno cvetje nekoliko posmodil; 30. aprila pa je slana padla, ki je brž ko ne vinograde po nižavah (tedaj po spodnjem Štajarskem) poškodovala.

Tako je razdrta nada vsaj na dobro vinsko letino; koliko je mraz sadju in drugim pridelkom škodoval, to se še ne vé; vendar se nadjamo, da zlasti sadje ni še popolnoma proč, ako ne trpi deževno in oblačno vreme še dolgo časa.

Naj pa naši bralci tudi zvedó, kako je z letino na Ogerskem. „Pet stopinj mraza v Pešti.“ — Ta telegrafično oznanjena vremenska novica je velike politične važnosti. Na Ogerskem je strašna denarna zadrega, zato je vse upanje bilo stavljeno na dobro letino. Zaostali davki se deloma ne morejo iztirjati in se morajo toraj popolnoma zbrisati iz davkarskih knjig, ali pa, če se siloma skušajo iztirjati, je nevarnost, da se ljudstvo kar v trumah uprè, kar se je nedavno v Novi Pešti pripetilo. Prizadevanje Kolomana Ghyczy-a, storiti konec ti revi, o kateri magjarski listi vedó toliko pripovedovati, bi zamoglo imeti le potem ugoden vspeh, če bi bila letina dobra. Al po poročilih iz Ogerskega je znano, da je že cveteča trta po mrazu strašno poškodovana in da se škoda zdaj še ne dá preceniti. Po vsem tem je pač lahko verjetno, kar pišejo časniki: „Povsod strah in groza!“

Tudi iz Carigrada na Turškem in iz Grškega se sliši, da je konec aprila snega padlo veliko in hud mraz nastal.

Jezikoslovne stvari.

„Ozir“, „oziroma“ ní prédlog.

Nekateri so jeli zdaj samostavno besedo: ozir (Hinblick, Rücksicht) kar v nominativu rabiti za predlog ter pišejo na pr.: ozir lanske letine smemo reči, da itd. To ní po nikakem prav, kakor ní, ako bi kdo stavek: Laut Verordnung der h. Regierung ist die Haderneinfuhr verboten, poslovenil tako: Glas ukaza vis. vlade prepovedano je vvažati cunje; nego reči je tu: Z ozirom na lansko letino itd. po glasu ukaza itd. — Drugi zopet bi v istem primeru pisali oziroma, torej: oziroma lanske letine smemo itd. Niti to ní bolje, kakor bi se za nemški: seitens der Obrigkeit, namens der Gesellschafter, ne moglo reči: stranama gosposke, imenoma družabnikov i. t.

Prislov oziroma ima svojo pravico (zlasti v pisarniškem zlogu) samó kot namestnik nemškega: beziehungsweise, respective. Lahko bi se tedaj reklo: O lanski, oziroma predlanski letini veljá itd. — Še drug kdo pomaga si s tem, da zapiše na pr.: Oziroma na lansko letino smemo reči, — kar pa tudi ní piškavega oreha vredno, kajti med oziroma in predlogom na ní nikakoršne zveze.

Čas je bil tudi „Novicam“ oglasiti se zoper to napako novodobno (ali novošegno, kakor se pogostoma piše, — zakaj ne tudi: mladonožno!)

Národno blago.

Pregovori in reki iz Notranjskega.

Nabral Potépan Škrljov.

— Svete Ane doto bi pojel (je potraten).
— Mu je prosto, ko stari babi ples.
Ta ne bo bos umrl (bo kje ubit).
— Materi bi z naročja otroka vkral.
— Nič junaka skvari.
— Ta, ki molčí, devetim odgovarja.
— Vzel bi, če tudi bi kača na njem sedela.
Nikdar ni tolika noč, da dan ne pride (vsako slabo delo pride na dan).
— Človek se s človekom snide, gora s goro nikdar.
Botri se, kjer najdalje moreš, ženi se pa, kjer najbliže moreš (prvo, da se lože ogneš prepira, drugo pa, da natanko ženo spoznaš).
— Bil sem že v situ in rešetu.
— Če hiša zgorí, dota skoz okno izletí.
— Je treba iti k maši, kjer zvoní.
— Kdor je dolžan, je na zdravem bolan.
On je bogat, ona pa hitra; kedar pa skup prideta, on nič nima, ona je pa lena. (Kedar se ženi in moži.)
Še cesarji je beraška palica zapisana.
— Prej pobera, ko strelja.
Ima sreče, ko pes v cerkvi.

Potopisne črtice.

Izlet na Učko (Monte maggiore).

Dné 25. aprila zvečer ob 6. uri so se odpeljali z brzovlakom štirje prijatelji gorá v Reko. Razloček vo ziti se s kanalčkom (železničarji brzovlak tako imenujejo) ali pa z navadnim vlakom na Reko, je pač kakor noč in dan. Posebno počasi vozi do prve štacije „Küllenberg“ (Kilovče), ker gré jako navzdol, potem gre malo hitreje do štacije „Trnovo“, od „Kilovč“ do tukaj in še malo naprej, je kraj lep in rodoviten, ali naprej (Sapiane, Jordani do Matuglie) sam bori kras; prevozili smo 5 tunelov, za katere se je veliko veliko smodnika porabilo in lopata imela dosti opravila.

Četrt na polnoči stopili smo z voza v Matuliji, prašaje poštarskega služabnika po stanovanji onega trgovca, do katerega smo imeli priporočno pismo. Izgovarja se, da je daleč, in kazaje nam neko pot nam reče, naj gremo zmirom „dritto“.

Res gremo „dritto“, al kmalo bile so tri ceste. Katera je prava? Zagledamo kučo na strani, v prvem nadstropji luč, trkali smo in trkali, ali odprlo se ni, tedaj še „dritto“ naprej! Nek financar hití za nami, gotovo smo se mu sumljivi zdeli; vprašamo ga, ali je ta cesta prava na Učko? „Bo že, ker pelje v Istrijo“, pravi, več pa nam ni vedel povedati, češ, da je sam še neznan tukaj. Potem zažvižga na piščalko, in ko se vsi na-nj ozremo, nam pové, da smo na „konfini“ in da so njegovi pajdaši skriti v grmovji; ali so bili ali ne, tega nismo zvedeli. Pokazal se nobeden ni. Pridemo do lokande (krčme) in trkali smo. Po dolgem nadlegovanji se okno odpré, žensk glas pravi: „tu ni nič“, pa še nekaj nerazumljivega žlobodra. Med tem časom, ko smo pred lokando stali, gré pevajoča druhal Čičev memo. Ko smo hoteli naprej oditi, se oglasi tisti ženski glas rekoč: „Gospodi, idite nazaj, bomo že dali vina; al mi imamo vino samo za dan. „To je nam vse eno, *ali ga imate za dan ali za noč*, samo da ga dobimo.“

Hišni gospodar Rafael Kundiči Mihotiči prinese bokal Hrvaškega vina in pa kruha na mizo. Na prvo ga vprašamo: „kaj pomeni vino za dan?“ Odgovori nam: „pri nas točimo samo podnevi, ponoči je nevarno, pridejo radi grdi ljudje v kučo, pijejo in nič ne plačajo, al pa še kaj seboj vzamejo.“

Ob eni uri smo odrinili naprej; na levi strani na lepem in visokem hribčeku Leprinacu stojí cerkvica sv. Marka, sem nosijo večidel Primorski svilorejci črvičkovo seme v dar, da bi jim Bog sviloprejke zdrave ohranil. Cesta ob hribu je lepo izpeljana zmirom vkreber. Do vrha je hodá tri ure; zmirom je lep razgled na morje in velikansko osvetljeno reko in luči primorskih svetilnikov. Slavčekov neštevilni broj nas je kratkočasil vso pot.

Ob pol petih smo prišli do vasi Vélike Učke, ki šteje 18 hiš. Prva kuča je lokanda, na voglu njenem je pošev nabita bukova veja poldrugi seženj dolga. Približa se Čič sosed s prazno pipo v ustih ter prosi duhana (tobaka), gosp. prof. Tušek mu dá smodko. V trenutku spustí lulo za srajco. Poprašamo ga, ali ima oštir vina. „O, ima vina čuda!“ „Pa kruha?“ „Isto tako! Čuda!“ Oštir nam prinese na prosto bokal hrvata; mi razložimo tudi svojo slanino in kruh ter zajutrkovamo. Čič tako požrešno gleda na vsak požirek, da tudi njemu kaj damo.

Oštir Baričevič napravi se za voditelja in nosilca tega, kar bomo še seboj vzeli. Med tem nam pravi stari sosed marsikaj, na priliko, da imajo mnogo šume, mnogo njiv, mnogo ovác (jaz sam imam 18 komadov) in trideset živih vodá. Al božčeki imajo vsega malo, samo kamenja imajo pa prav zares čuda-čuda, pa s tem malim so zadovoljni. Na vsejani njivici se je paslo mnogo golobov; na vprašanje: „ali nimate pušek?“ odgovorí nam: „ha nimamo, naj živijo tudi golobje.“

Ob pol sedmih odrinemo na goro po kolovozni poti; med potoma je nabral prof. Tušek polno torbico rastlinstva samo takega, ki se tudi po naših hribih nahaja. Iz kolovozne poti se gré na stezo in po tej do sedla. Tukaj naprej precej napeto brez stezá dospeli smo ob 8. uri na vrh 4444 čevljev visoke Učke, katero kmetje tudi Monte majór imenujejo. Najviši vrh proti morju na jugu, kjer smo bili, je gol, niži proti severozahodni strani je obraščen z gozdom. (Kon. prih.)

Politične stvari.

Dalmacija in Bosnija.

Zadnje „Novice“ so povdarjale že važnost zedinjenja Bosnije z Avstrijo in sicer iz splošno napredovalnega in humanitetnega ozira; povdarjale so tudi, da bi ta pristop Bosnije k Avstrijskemu cesarstvu bil posebno Dalmaciji v prid, katera skoro brez Bosnije živeti ne more. Da pa to še bolj dokažemo, bomo danes vtemeljili svoje zadnje trditve, ob enem pa tudi skušali dokazati, da za Avstrijo pridobitev Bosnije ni tako težka, kakor se misli pri prvem pogledu.

Če Avstrija ume obrniti simpatije, katere imamo mi pri krščanskem in slavjanskem prebivalstvu v Turčiji, sebi na prid, potem so premagane največe težave. Že zdaj pripovedujejo popotniki, da Slovani v Bosniji in Hercegovini Avstrijanskega cesarja imenujejo „naš kralj“, ravno tako je Albanezom Avstrijanec vedno „dobro došel“, toraj bi tem prebivalcem prememba vladarja ne bila nikakor nenavadna, neprijetna. Toda divje Albanije bi si mi ne želeli, in sicer zarad tega ne, da bi ne prišli po nji v neljube praske s Črnogorci, pač pa naj se prime naša vnanja in notranja politika Bosnije in Hercegovine, in sicer zarad Dalmacije, o kateri smo se namenili danes govoriti.

*

Vsak lahko previdi, kak dobiček bi imela Dalmacija in ž njo vred Avstrija in Ogerska po pridobljenji Bosnije. Neizmerni, še ne vzdignjeni zakladi, ki ležé v zemlji za poljedelstvo, nedotaknjeni še gozdi, obširna živinoreja, katera bi se dala napraviti, bogastvo rude (zlata, srebra, železa) — vse to čaka le pridne delavne roke, pametne kupčije, in dežela sama in tudi sosedje imajo tam vir velikega bogastva. Se vé da potem najbližja dežela Dalmacija postane trg za take pridelke, napravi dolgo vrsto morskih luk, zmiraj polnih trgovskih ladij, posredovajočih kupčijo, in iz južnega Ogerskega, kjer je zaloga žita za vso južno Avstrijo, je odprta kratka pot do — gledé žita vedno revne — Dalmacije, do morja, od koder bi se dali morski bregovi Avstrijski veliko lože in ceneje preskrbeti z žitom, kakor po sedanjih železnicah, ki dovažajo žito tje še vedno po jako dolgih, tedaj dragih potih.

Ako bi bili pa naši politikarji preveč vestni in bi ne našli niti poštenega imena za pridobljenje Bosnije, niti pravičnega, postavnega vzroka, jim povemo, da je Bosnija še le po bitvi pri Mohaču odtrgana bila od Ogerskega kraljestva in da se je pripustila še le v miru v Karlovcu leta 1699 sklenjenem, Turkom v popolno last. Mi imamo vsaj toliko pravice do Bosnije, kolikor Pruska do Alzacije in Lotarinškega.

Prebivalci bi temu nikakor ne nasprotovali, kakor se to v Renskih deželah godí. Dalmatinci so jim tako že „pobratimi“, ker so bolj ali manj z njimi v dotiki; ista vera, iste šege in skoro isti jezik je obojim, tudi niso Bosnijaki še pozabili, da so bili siloma odtrgani od Ogerskega kraljestva in od Dalmacije. Vrh vsega tega si pa Turki niso nikdar prizadevali, pridobiti si njihovo ljubezen in udanost; ravno nasprotno so vse storili, s čemur se more človek pristuditi človeku. Mohamedanstvo namreč s svojimi verskimi členi in državnimi napravami ni več za sedanjo dobo; vsi narodi so napredovali, le Turek je ostal na isti stopinji, na kateri je bil pred 1000 leti; on je nesreča in mora za vse Slovane ob Donavi, pod njegovo oblastjo se ne bodo mogli nikdar ne duševno, ne materijalno povzdigniti. Ako bi se dalo vprašanje ljudstvu na glasovanje: ali hoče priti pod Avstrijsko oblast in zediniti se s svojimi brati Avstrijskimi Jugoslovani, gotovo bi ogromna večina navdušeno zavriskala: Hočemo!

Treba toraj, da evropejska diplomacija to stvar v resen pretres vzame in s Turki govorí resno besedo in če bi bili v Carigradu gluhi za tako besedo, potem naj se zgodí, kar se je zgodiio s kraljestvom Poljskim in v najnovejšem času z Alzacijo in Lotaringom, čeravno z manjšo pravico, večo silo in manjšo zadovoljnostjo ljudstva.

Zabavno berilo.

Moj pès.

Smešnica, spisal J. Aléšovec.

(Dalje.)

Med tem ko je vse zamaknjeno v jastreba, zamaknejo se tudi moje oči — ne sicer v mrtvega tiča, pač pa v mlado gospodičino, katero sem imel še le zdaj priliko bolj natanko ogledati. Bila je šibke, ravne rasti, toliko sem mogel videti, ker mi je hrbet obrnila. Kako rad bi jo bil ogovoril, a nisem imel pravega povoda k temu. Vendar se ojačim in pravim:

„Če je jastreb vam všeč, gospodičina, z veseljem ga vam darujem.“

Gospodičina me pogleda in njeno oko se sreča z mojim, pa brž zopet odletí.

„Hvala,“ diha bolj, kakor govorí, „jaz bi ne vedela kaj početi ž njim.“

In rudečica jo oblije, kakor pomladansko rožo, a tudi jaz čutim neko premembo v sebi, bilo mi je, kakor da bi me bilo na tihem kraju v prsih, kjer se neki nahaja srce, nekaj zbodlo. Gospodičina, temno rujavih las in šibke, a okrogle in polne rasti, čarobnega očesa in sploh arsenal vse ženske lepote, je bila vzrok tega, ni čuda toraj, da sem prišel nekako ob svojo zavest in pozabil za trenutek, kje da sem. Pravijo, da se mladenčem moje starosti rado tako godí, če so v enakem položaji, kakor sem bil jaz.

„Pojmo nazaj, otroci,“ spregovorí gospá prva, „zdaj ste že dovolj ogledali si jastreba. Tudi postaja že hladneje, in vi ste vsi lahkó oblečeni.“

Te besede prebudé tudi mene in ko vidim, da otroci neradi pusté „tiča“, rečem:

„Morda bi mali radi imeli jastreba, da bi si ž njim igrali. Le vzemite ga, zdaj vam ne bo nič storil“.

Otroci ga zgrabijo veseli in dva ga neseta, vsak za eno perutnico proti gradiču. Jaz pa se priklonim pred gospó in gospodičino in se poslovim, še enkrat proseč odpuščenja za-se in za pesá, katerega — to obljubim še posebno gospodičini — bom prav občutljivo kaznoval za predrznost njegovo in neubogljivost gledé mene. Pès je stal na strani in gledal od daleč našo kopico, bliže si ni upal.

„Ne, ne, prosim vas, gospod,“ spregovorí gospodičina hitro, „obljubite mi, da pèsu ne boste nič hudega storili. Saj je brez pameti žival in ne vé, kaj počenja. Obljubite mi to!“

„O, iz srca rad, posebno če prošnja za pèsa prihaja iz tako lepih ust,“ odgovorim jaz. Skoro sem mu nevošljiv, da ima tako čarobno zagovornico.“

Gospodičina zopet zarudí, a obrne se hitro in teče za materjo, katera je bila z otroci že odšla. Tudi meni ne ostaja druzega, nego da grem. Pokličem pèsa, kateri mi pa ne upa še prav in nekoliko korakov boječ za mano gré.

Na poti proti domu me obhajajo različne misli, tako da svojih strganih hlač čisto pozabim. Ta deklica, ki sem jo danes videl, in Marijca iz mlina! Nehoté jamem primerjati obé. Minka, nježno steblo iz gosposkega vrta, svitlega, a bolj bledo-belega obličja in deviško plašnega, a vendar globočino srca prederečega očesa in bolj idealične postave, za materijalnost ne vstvarjene, — Marijca, čvrsta in lična postava, ko jabelko rudečkastih lic in žarečega očesa, čegar žar ogreva in topi, po vsem bolj vstvarjena za materijalnost, da-si mora njeno srce tudi polno biti žlahnih čutil; Minka, bitje, katero utegne vzeti prva slana življenja, a Marijca navajena že in vtrjena za vsak veter življenja, — zares, v primerjanji je Marijca zmagovalka. Pa kaj mi pomaga to, če je meni nedosegljiva, če je že profesorju zapisana! O profesorji, kolikokrat ste mi napravili že britke ure, in še zdaj vtikate svoje roke med mene in mojo srečo!

Ta zavest mi tudi prežene vse misli na Marijco in zamislim se zopet v Minko; čim dalje se moj duh pečá ž njo, tim gorša mi postaja in slednjič mi njena podoba popolnoma pokrije podobo Marijce.

Domu pridem ves zamišljen in tudi prihodnje dni nisem nič kaj dobre volje, tako da imajo oče priliko, očitati mi lenobo in malopridnost, posebno, ko jim nekega dne vodo — namesto po travniku — po zelniku spustim, na katerem so bili ravno zelje vsadili, tako da voda mlade vsadke spodpere in seboj vzame. Se ve da se mi je to pripetilo raztrešenemu.

„To ne bo nič,“ pravijo oče, majaje z glavo; „že vidim, da te življenje na kmetih ne mika in te obrtnija

ne more na se privezati. Bo treba kaj druzega, kar te bo na dom in delo vezalo. Jaz že vem, kaj tu manjka, gospodinje v hiši. Oženiti se boš moral.“

Pri teh očetovih besedah skočim kviško in pogledam očeta, ki nadaljujejo:

„Da, oženiti se boš moral. Če si sam še nisi zbral neveste, ti bom šel jaz pri tej reči na roko.“

„Oče, jaz poznam še tako malo žensk — skoro nič“ — ugovarjam jaz.

„No, ravno zato!“ odgovoré oče. „Ti si še mlad in bi se morda dal po kakem gladkem obrazu ali priliznjenem obnašanji zapeljati, da bi bil potem vse življenje nesrečen.“

„Ne, ne, oče, tega ne mislite!“

„Tim bolje za te. Ker še nobene ne poznaš —“

„Poznam že eno, oče, toda —“

„No, čemu „toda“? Ali te morda noče? Saj sem ti že rekel, da ti jaz ne bom nobene branil, če se mi le preveč nepristojna za te ne bo zdela. Premisliti moraš, da ti bo žena tudi gospodinja, predstojnica hiše, v kateri je veliko gospodarstvo.“

Tako se pogovarjava dalje in oče zvedó vse, kar se mi je v gradiču pripetilo in da jaz na Minko še zmirom mislim.

„Hm,“ pravijo potem, „jez ti je ne bi branil, ako te hoče, samo na to te opomnim, da meščanska dekleta niso za kmeta. Treba, da jo prej dobro spoznaš, predno jo snubiš. Bog vé, kako je odgojena in ali se bo hotela možiti na kmete, čeravno si ti boljši zet od marsikaterega meščana.“ (Dal. prih.)

Mnogovrstne novice.

* *V Dalmaciji razsaja že dolgo lakota*, ki posebno zdaj spomladi hudo pritiska in mnogo ljudí pokončá. Ubogi hribovci niso že več mesecev kruha videli in životarijo ob zmesi iz skorje in zelene trave. Kdor more, hiti v mesta ob morskem pobrežju, da si košček kruha in polente zasluži in s tem sebe in gladno rodbino preživi. Brezvestni oderuhi prodajajo ubogim ljudem škaf turšice po 9 gold., v tem, ko je navadna cena le po 6 gold., in vrh tega še tirjajo, da jim že ob prihodnji žetvi vse povrnejo. Ljudjé pa še ne vedó, ali bo letos kaj pridelka, ker je kakor prejšnja leta že zdaj huda suša. Vrh vsega tega je tudi živinska kuga bila in marsikomu 80% živine ugonobila. — Pri vsem tem pa v državnem zboru Dalmatinske železnice, ki bi ljudém vsaj nekoliko zaslužka dale, vedno še rešenja čakajo, ker se bolj mudí s „konfesijonelnimi“ postavami in izganjanjem oo. jezuitov, kakor da se ubogo ljudstvo smrti otme.

* *Globus ali zemeljna krogla.* Pri Mariboru se je v neki šoli med drugimi učnimi pripomočki tudi „globus“ kupil, ki je natisnjen v Berolinu. Čudno pa je pri tem „globusu“ to, da — ne najdeš „Avstrije“! Po deželah Avstrijskega cesarstva je narisano z debelimi črkami imé: „Deutschland!“ Kje ste, c. k. šolski nadzorniki? Je mar res novodobna šola vzrejevališče za Nemčijo do Adrije?

* *Poljedelska šola v Istriji.* „Osservatore Triestino“ naznanja, da ministerstvo ne more potrditi imenovanja dr. Ricca-Rosellini-a za ravnatelja poljedelske šole v Istriji. Ako bi omenjenega potrdilo, ravnalo bi zoper ministerski sklep dne 23. junija 1873, vsled katere določbe imajo ravnatelj in učitelji biti domačini, R. pa ne zná niti nemški niti slovenski in ni Avstrijski državljan. Da pa Isterski poljedelci imajo priliko, dotični poduk vživati, dokler se najde sposobna oseba za poljedelsko šolo, hoče ministerstvo pet do šest štipendij po 300 do 400 gold. ustanoviti za sinove Isterskih posestnikov, da zamorejo obiskovati kmetijsko šolo v Gorici.

* Na Dunaji so v prvih treh mesecih tega leta v mestnih mesnicah za prodaj in vžitek zaklali 1149 konj.

* *Številke govoré.* — Lani se je vzelo v cesarsko armado v Cislajtaniji 53.116 novincev, od katerih je znalo pisati 27.020; a v Translajtaniji 38.915, od kojih je 12.979 pisati znalo. Od vsacih 1000 novincev je znalo pisati v dolenji Avstriji 985, v Šleziji 946, v gorenji Avstriji 893, na Českem 810, na Salcburškem 756, na Štajarskem 755, na Moravskem 671, na Koroškem 581, na Tirolskem 366, na Primorskem 307, v Gališkem 115, na Kranjskem 106, v Bukovini 89, v Dalmaciji 43; na Ogerskem 385, na Erdeljskem 149, na Hrvaškem in Slavonskem 143. Števila govoré dovolj jasno, kje je veči potreba šol. — Slehernemu bralcu obudé ta števila neko misel. Naj povem, kaj si jaz mislim. Ako bi se od 92 za vojsko prevdarjenih milijonov odbil sedaj v mirnih časih samo en milijon pa se odločil v podporo ljudskim šolam, ali bi se ne prihranil samo pri vojski za 10 ali več let ta denar? Koliko bi se pa v drugih strokah prigospodarilo?

Naši dopisi.

Iz Gradca 1. maja. — Tukaj na svetlo dajani „Deželni zakonik in ukaznik za vojvodino Štajarsko“ bil je že pod mnogimi zdaj boljimi zdaj manj dobrimi vredniki. Sedanji vrednik meni, da je kaj nenavadno modrega iztaknil ter piše vvodno vzakonílo deželnih postav tako: „Privolivši deželni zbor Mojega vojvodstva Štajarskega zaukazujem tako.“ Ako bi se dalo tako, bil bi že kdo drug tudi tako pisal, ali ne ide. Moglo bi se reči: Privolivši v sklepe deželnega zbora ukazujem; ali tukaj privoljuje zbor, cesar pa ukazuje, ter po takem besede: Privolivši deželni zbor visé popolnoma v zraku, ne bivajoč v nikaki organski zvezi s koncem stavka.

V Gorici 3. maja. — Take zmage je niso še imeli naši liberalci, kakor letos. V 3. razredu so se borili s katol.-konservativno stranko in premagali jo z 42—46 glasovi. Ali to ni še taka reč, saj 3. razred je bil njihova domêna od nekdaj, samo zadnji 2 leti ne. Nezaslišano je pa, kar se je včeraj zgodilo. Mislite si vso dr. Pajerjevo umetnost in zgovornost in veljavo, in za njo ves vladni, policijski in Ritterjev aparat; mislite si, da ni še nikoli pri nas, tudi v najboljših Favetti-evih časih ne, katera druga moč tega ogromnega aparata predrla; mislite si, da vsaj eden skrajno-liberalnih („Isonzo“-vih) kandidatov je sam živi „satan“ Pajerjev & Comp. — in vedeli boste ceniti včerajšnjo „Isonzo“-vo zmago! Šlo je za življenje ali smrt omenjenima strankama, med voditeljema njenima, dr. Deperis-om in dr. Pajer-jem. Dr. P. je doživel svoj Sedan. Še tisti večer pred volitvijo je razposlal P. nek manifest, v katerem pravi, da „danes se je podal dr. Deperis k g. baronu mons. Codelli-u (proštu), da bi sklenil zvezo s klerikalci proti njemu in njegovi stranki“; da skrajni liberalci so mu zato tako nasprotni, „ker je (on P.) l. 1867 glasoval za vpokojenje magistratnega tajnika Favetti-a in je še zmirom proti temu, da bi se F. v staro službo nazaj postavil.“ Ali tudi to ni razrušilo kompaktne „Isonzo“-ve falange in ni — kakor se kaže — tudi med zmernišimi elementi pridobilo Pajerju privržencev. Kako to, ne vem; znabiti so bili kandidatje njegovi preobskurni ali so se zdeli mnogim premalo sposobni. Tudi to je bilo Pajercem na škodo, da so bili njegovi, oziroma, vladini agitatorji prisiljeni, obra-

čati se do tistih, katere je bil P. v svoji volilski skupščini 25. aprila precej neuljudno od sebe brcnil. Če ga je „klerikalcev“ sram, čemu pa potle za njihove glasove berači? (In kdo je beračil!!) Klerikalci, to je, kolovodje katol. društva „Circolo cattolico“ so poskusili porazumek (kompromis) s skrajnimi liberalci, da bi Pajer-ja v kozji rog vgnali, toda zastonj. Na to so postavili klerikalci pod roko svoje kandidate, spoštovane veljake, ali agitovali niso za-nje skor nič. Tem bolj so agitovali „Isonzo“-vci; in da niso zbirčni v sredstvih, misli si lahko vsak, tudi ko ne bi se sploh o tem govorilo in ko ne bi časniki tega povdarjali. Bodi, kakor koli, — zmaga je njihova, in je (v sedanjih okolinostih, in gledé na precedencije) tudi menda klerikalcem nekako zaželena. Volilcev se je udeležilo letos v 3. razredu 384. Izvoljenci so: Dr. Maurovich, dr. Verzegnassi in J. Covacig z 248 — 244 glasovi. V 2. razredu glasovalcev 324; izvoljenci: Rudolf grof Attems, dr. Deperis, Jos. Culot (profesor gimn. *) sè 183—168 glasovi. — Zadnja volitev (1. razred) bo v torek. — Naš dež. šolski svèt ostane toraj tak, kakoršen je po prenaredbi vpeljani 1. februarija t. l. — Dne 29. aprila je g. minister Stremajer odgovoril dotični grof Coronini evi interpelaciji; sklicuje se na državno postavo od 6. aprila 1872, vsled katere gré ministru pravica določiti deželnim nadzornikom sedež in obseg njihovemu delovanju. Neresnično je toraj bilo, kar je trdil nek dopis iz Trsta v „N. fr. Presse“, da pride pisarnica deželnega šolskega sveta nazaj v Gorico (oziroma v Poreč). — Sl. deželni odbor je v seji 17. dne t. m. imenoval gosp. Fr. Kuralta, ki je bil dosedaj oskrbnik na Štajarskem, za adjunkta na slovenskem oddelku deželne kmetijske šole. Gosp. Kuralt je dovršil kmetijske študije na gospodarski akademiji v Og. Altenburgu.

Iz Trsta 4. maja. **) (*Vreme; nov način poulčnih razglasov; požiganje mrtvih; o procesiji sv. Rešnjega telesa; narodni poslanci v mestnem zboru.*) Že osem dni imamo prav neprijetno vreme; mrzla burja je pihala tri dni in naredila veliko škode v okolici, posebno na sadju; že kot lešnik debele armeline, mandelne in bruške je otresla na tla, odkrehnila veje in zlasti po nogradih je omajala in polomila trte, da bo škoda še za drugo leto. — Naši mestni očetje so, posnemaje Dunajske, sklenili, da se odslej naznanila, ki so se do zdaj prilepovala na vogle mestnih hiš, tako da so bile nekatere vse pisane, ne bodo več nabijala po cestnih voglih, marveč se napravili stebri nalašč za taka naznanila; toda tisti, kdor bo na stebre kaj prilepil, bo moral plačati od prostora, katerega njegov razglas na stebru pokrije. Take stebre vzamejo najemniki v najem in plačujejo mestu določeni znesek. Toraj zopet nekaj novega v Trstu! (Kon. prih.)

Na Raki 2. maja. (*Poslano.*) Po naključbi mi je prišla 95. štev. „Naroda“ v roké, v katerem mi sicer dobro znani dopisovalci „Naroda“, skriti v dopis „iz Bučke“, gori omenjene številke, bralcem „Naroda“ tako kosmate laži prodajajo, da sem prisiljen s tem „poslanim“ dati resnici spričevanje, ter rečem:

1. Dobro znane tri kovače laží imenujem pred slovenskim svetom toliko časa grde lažnike in ostudne obrekovalce, dokler po ravno tej poti ne prekličejo svoje nesramne laži, da je neki Ban 20 gld. nabral za me za péto mašo o priliki procesije na Studencu.
2. Podarujem tistemu, ki mi dokaže, da je čez 6 gold. 18 kr. bilo v ta namen (procesijo) darovanih, 300 gold. — In narekovalca omenjenega dopisa „iz Bučke“ si upata v svoji nesramnosti še vprašati učenika, Jerneja Pirnata, katerega sta najela, da jima je omenjeni lažnjivi dopis skoval — ker sama ne umeta — kakošna da je bila tista péta maša za 2 gold., ko je vendar moral učenik sam vedeti, da je on od teh 6 gld. 18 kr. polovico, to je 3 gold. prejel. Ostanek se je razdelil med cerkovnike in ministrante tako, da je meni, fajmoštru, ostalo za tisto razupito mašo na Studencu, $1\frac{1}{2}$ ure od Rake oddaljenem, celih 98 krajc.
3. Je ljudstvo hotelo procesijo za odvrnenje kužne bolezni, in zato me tudi naprosilo, da se je vistinila.

Anton Tavčar, župnik.

Dodatek. Kakošne dopisovalce ima „Narod“, razvidi se iz tega, da je sosebno eden izmed njih, slaboznani pl. Pilpah, stotnik v pokoju, očiten zasmehovalec in zasramovalec sv. zakramentov, kajti očitno je rekel v neki krčmi — priče so znane — ko se je ravno nesla sv. popotnica kozavemu dekletu: Glejte, glejte, zdaj imajo „farji“ svoj „teater“! Temu človeku je tedaj cerkvena tolažba, katera se je dajala in se daje mnogobrojnim okuženim faranom „teater“, in toliki mrliči so mu „vesela“ tragedija! Ni tedaj čuda, da že veliko ljudí ugiblje, kako bi se na lep način ta „mladoslovensko omikani“ zasmehovalec vere pl. Pilpah, enkrat za vselej z Rake spravil.

Iz Kamniške okolice 3. maja. — Kako sèm ter tjè nekateri samopridneži najboljša namena spodkopavajo, to se kaže prav jasno pri nas. Gospodar Anton Pengav, posestnik na Pšati, je namreč dobil l. 1872 žebca iz državne podpore kupljenega, za zboljšanje konjskega plemena. Al pri nas ljudstvo vsako novo reč po strani gleda, zavoljo tega tudi do tega žebca ni bilo pravega zaupanja, dasiravno se je pokazalo, da so od njega prihajajoča žebeta močne postave, širokih prs in živa ko srne. Žebetom od domačih žebcev pa vsega tega manjka. To nezaupnost ljudí podpihujejo še nekateri lastniki domačih žebcev in sicer iz nevošljivosti in samopridnosti. Med temi je neki Anton Burica, kateri je spustil svojega žebca od začetka sušca do konca junija lanskega leta na 120 kobil; primerilo se je, da ga je spuščal celó po 6 do 9krat na dan! Nasledek take neumnosti je, da so taka žebeta slabe pokveke, kobile pogostoma izvržejo in tako se dela posamesnim posestnikom in vsi deželi škoda, ker na ta način ne bomo prišli s konjerejstvom nikdar na boljšo stopinjo. Cesarske, t. j. iz državne podpore nakupljene žebce pridno obrekujejo, da postanejo po njih kobile jalove itd.; zavoljo tega se jih ljudjé bojé. — Razen že omenjenega posestnika A. Pengava sta cesarska žebca še na Imovici in pri g. J. Vodniku v Dolu, a tudi tema se stavijo enake zapreke. „Za bokal vina, celó zastonj ti spustim svojega žebca na kobilo, samo da tje (k cesarskemu žebcu) ne greš! Saj bo nazadnje moral popustiti žebca, če ne bo imel ga za kaj rabiti.“ Tako govoré posestniki domačih žebcev in slepé kmete, da se dajo pregovoriti, ne misleči, da v svojo lastno škodo! Dokler bodo imeli posamesni posestniki dovoljene jim domače žebce, ne bo s cesarskimi nič, to je misel vseh treh omenjenih posestnikov cesarskih žebcev. Žalostno, zeló žalostno je na vsak način, da kmetje ne spoznajo, da taki ljudjé govoré le za lastno mavho, da jim pa za blagor kmetov nič ni mar. Ne dajte se toraj slepiti, da pridete vendar enkrat do boljšega konjskega plemena, kakor ga imate zdaj!

---

*) Razen g. Culot-a so vsi izvoljenci že bili v starašinstvu. Pis.

**) X. m.

Iz Bleda 5. maja. — Že toliko let se vlečejo razprave zavolj naših gozdov, pa zmiraj še ne vidimo konca, da bi enkrat kmet dobil, kar mu gré in se obrtnijski družbi postavile meje, katerih bi se po razsodbah morala držati. — Cenitev hišnih potreb se je izdelavala to zimo, pa videti je, da bi zastopniki Blejske grajščine še to pičlo odmerjeno odškodovanje kmetom radi s tem znižali, da jim ponujajo malenkosti v denarjih. In res je bilo slišati, da se je te dni nek Zagoričan dal odškodovati z bornimi 260 gold. Kako s tem misli shajati, noben pameten gospodar ne previdi; če kapital naloží, dobí na leto 13 gld. obresti in zato si k večemu na leto 2 sežnja drv kupi; kje bo dobil še drugo potrebno kurjavo, kje les za tesarska dela, za ograjo, za stogove, za hleva in svisli po rotih, kje steljo! To naj si sam prerajta. — Mislim, da za tako odškodovanje, po katerem mora vsaka kmetija v nič priti, ne bo grajščina mogla nobenega gospodarja več pregovoriti. — Gozdarski čuvaji, med njimi posebno nek Bezlaj, kmete sicer na vse strani strašijo in pritiskajo, pa mi ne bomo tako strašljivi, kakor se nasprotnikom morebiti dozdeva; postavno se bomo še branili, ker upamo, da pravica še veljá. Drugo pot vam poročam kaj o naših pašah. Jaka.

Iz Ljubljane. (*Iz seje deželnega odbora 1. maja.*) Rokopis profesorja S. Žepiča „Latinske vaje za 1. in 2. razred gimnazijski“ z dotičnimi latinsko slovenskimi in slovensko-latinskimi slovarji se sprejme v deželno založbo. — V zadevi naprave deželne zavarovalnice za poslopja in premakljivo blago zoper škodo ognja se bode deželnemu zboru vsled dotičnega sklepa od 21. oktobra leta 1869. poročalo, da deželni odbor ne more priporočati niti vzajemne niti prisilne deželne zavarovalnice. — Dopis deželne vlade, da je od deželnega zbora Kranjskega v seji 5. januarija l. 1874 sklenjena postava o napravi novih zemljiških knjig zadobila cesarjevo potrjenje, vzel se je na znanje.

— Ministerstvo kmetijstva je pritrdilo predlogu deželne komisije za konjerejo, da se žebec „Highland“ po imenu Pincgavskega rodú izročí gospodarju Antonu Torkarju na Bistrici za pleme ondašnje okolice.

— (*Gospod dekan J. Grabrijan*), kateri je, kakor smo naznanili v zadnjem listu, dobil iz Ljubljane krasen „album“, je poslal „Slovencu“ sledečo zahvalo, katero tudi mi priobčimo.

„Nenavadno me dolžnost veže, te, dragi „Slovenec“, prositi, da te za sledeče porabiti smem.

Imel sem sicer do zdaj še zmiraj lepo številce svojih zvestih, kateri so se mene memo drugih prilik posebno o mojem letnem godu blagosrčno spominjali; a kar se mi je o mojem 74letnem godu zgodilo, to bi se mi še sanjati ne bilo moglo, in še celó letos ne, ker je bilo „mladoslovenski“ omiki posebno dopadlo, me z blatom tako ometavati, da se je celó poštenjakom morala misel in vprašanje vrivati. Kdo vé, kako je res? — Letos namreč mi dohajajo nenavadni voščilni dopisi od več krajev in sicer od Gorice do Novega mesta, dojde mi celó iz bele Ljubljane dragokrasen „album“, podpisan in s fotografijami okinčan od možakov, med katerimi se nahajajo prvi voditelji našega naroda in zanesljivi zagovorniki slovenskega prava, od možakov, kateri se tudi v krogih pravoznanstva, učenjaštva, industrijalnega gibanja itd. kakor prvaki in voditelji odlikujejo, izmed katerih nekatere še dobro poznati časti nimam. In teh premilih mi voščilcev, mislim, da ni prignala ne prisilna službenost, ne kaka prikupljivost, nego, zanesem se, da mi staremu revežu svoje odkrito priznanje k mojemu dozdanjemu zajedanemu delovanju blagosrčno pokažejo.

Da me dolžnost trdo veže, za take mi predrage poklone se na vse strani srčno zahvaliti, je očividno; a na Vašo blagodušnost se zanesem, da ne bodete zamerili, da Vam najmanj 30 do 40 odpisov ne odvrnem: prejmite tedaj tukaj mojo v resnici srčno zahvalo za Vaše mi nepozabljivo sočutje. Kar Vam nazaj voščiti morem, je: da večni Bog naj Vam dá z mano vred pravo vselej prav spoznati, pravega se posebno v sedanji upirnosti in zapeljivosti varno in nepremakljivo držati in po tem ravnati. Po tem več ali manj trnjevem potu nam prava sreča ne izostane, katere si želimo. Bože daj!

V Vipavi 28. aprila 1874.

J. Grabrijan.

— (*Gosp. fajmošter Jarc iz Dola*) je pri državni sodniji na Dunaji 30. aprila dobil pravdo zoper vrednika Ljubljanskega „Tagblatta“ ter je oproščen vseh stroškov. Dokler pravica iz Avstrije še ni izginila, imamo še zmirom trdno upanje, da se bo vse zopet na bolje obrnilo.

— (*Katoliško-rokodelska družba*) je imela 26. aprila svojo 19letno skupščino. Po poročilu ravnatelja družbe ni bilo — oziroma na število družbenikov — nikoli še tako živega gibanja v družbi, se ni še nikoli pri popolnoma neskaljeni edinosti tako lepo in sèm ter tjè ginljivo razodevala družbenikov vneta ljubezen do družbe, kakor preteklo leto, v katerem je pristopilo k družbi 23 pomočnikov, med katerimi je 6 Nemcev; izstopilo jih je 5, trem se je slovó dalo, 18 pa jih je odpotovalo; pri vsem tem šteje družba zdaj 35 pomočnikov in 10 častnih udov. 34 popotnih pomočnikov vnanjih družeb je dobilo v podporo za prenočišče 9 gold. 28 kr. Blagajnica v podporo bolnim, ki se je pred dvema letoma ustanovila, ima 175 gld. gotovega denarja, in obligacijo od 50 gold. po odštetih 27 gold., ki so se dali 5 udom za čas kratke bolezni. Razun uljudnih gosp. Gnjezde in Flisa, ki sta podučevala v zemljepisji in fiziki, je družbenike v petji vadil pripravnik gosp. Hlavka, v pisanji in v opravilskih spisih pa izvrstni večletni družbenik bukvovez Bonač. — Zgubila je družba v preteklem letu po nemili smrti dva jej vseskozi od njenega začetka z gorečo vnemo udana podpornika, trgovca g. Holcerja in svojega neutrudljivo skozi 17 let skrbnega blagajnika g. Šventnarja, kateremu je družba popolnoma zasluženo hvaležno ljubezen skazala s tem, da ga je kolikor mogoče častno spremila k zadnjemu počitku na pokopališče. Namesto njega je s hvale vredno pripravnostjo prevzel blagajniško opravilo g. Gerber, ki je tudi že v skupščini poročal o stanju družbene blagajnice. Letni stroški so se poplačali z letnimi doneski dobrotnikov in z obresti stalne istine ali zaloge, in ostalo je še za prihodnje leto 59 gold. 60 kr.; družbena istina pa ima 867 gold. naloženih pri obrtniškem društvu za denarno pomoč, in 450 gold. v obligacijah. Gledé družbice rokodelskih učencev je konečno še g. ravnatelj poročal o vspešnem napredku tega pred dvema letoma v družbena tla zasajenega drevesca. Bilo je pozimi sèm ter tjè toliko fantov zbranih, da niso imeli vsi prostora v sobi, v kateri sta jih pred pevskimi vajami v zgodovini in v krščanskem nauku podučevala gospoda Flis in Gros. Kako globoko sega fantom v srce ljubezen, ki se jim skazuje, so kaj ginljivo pekazali o priliki, ko je bil gosp. Gros pred svojim odhodom v Ameriko — žalibog — zadnjikrat med njimi. Sprejetih je bilo 45, izstopilo jih je 19, eden je bil izključen, izmed 5, ki so postali pomočniki, so 4 pristopili k družbi pomočnikov; zdaj jih je še skupaj 71. Vložili so s svojimi dvojačami preteklo leto čez 60 gold. Stroški za svečavo in kurjavo, za pevske vaje, za knjige in druge potrebščine v znesku 70 gold. 22 kr. so se s površnim ostankom 17 gold. 44 kr. poravnali z doneski blagih dobrotnikov in dobrotnic, med katerimi

se v prvi vrsti odlikujete za fante neutrudljivo skrbni gospe Šolmajerjeva in Murnikova, katerima kakor tudi vsim družbenim podpornikom, ravnatelj družbe konečno prav živo in srčno zahvalo izreka.

— (*Vabilo v mesečni shod političnega društva „Slovenije“*), ki bode v četrtek 7. maja ob 7. uri zvečer v čitalnični dvorani. Obravnave: 1. O sedanjih razprodajah po popotnih trgovcih gledé na škodljivost za domačo trgovino. 2. Politični pregled. Odbor.

— (*Somenj o „Trjacih“*) se je v ponedeljek jako slabo pričel; ljudí je bilo sicer še nekaj, kupca pa malo, debelo živino so pokupili tujci, pa drago. Konj je bilo veliko, pa ne lepih; cena jim visoka.

— (*Slovensko gledišče*) je bilo v nedeljo 3. t. m. na korist g. Kocelja jako polno, beneficijant pa se z igranjem ni nič kaj obnesel; dobil je tri vence, g. Schmidt pa enega, katerega je pa ta večer tudi zaslužil za svoje izvrstno igranje. Tudi gospodičina Podkrajšekova je vrlo izpeljala svojo težko nalogo. Gospod Kocelj je drugo jutro nagloma odpotoval; kam? nam ne pové nobena pratika. Ali je pač tudi svoje tri vence sabo vzel?

— (*Pobirki iz časnikov.*) Dr. Zarnik se je na odgovor, katerega mu je dal g. Alešovec v zadnjem listu „Novic“, tako pohlevno in plitvo oglasil v „Narodu“, kakor da bi prosil odpuščenja. Med drugimi pravi, da mu g. Alešovec ni dosti „anständiger Mensch“, da bi njemu odgovarjal. Tako reče lahko vsak, ne le človek dr. Zarnikove „omike“ (ka-li?), a to ne veljá nič. Če mu je bil g. Alešovec takrat dosti „anständiger Mensch“, ko ga je tako grdo napadel v „Narodu“, da je bilo še njegove (namreč Zarnikove) prijatelje sram, zakaj se mu potem več ne zdi „anständig“, ko mu je tako jedrnato odgovoril, da se je Zarniku vse smejalo? Naj bi ga bil mar prej pri miru pustil, potem bi si bil lahko prihranil sramoto. — „Politik“ v enem zadnjih listov „mladoslovence“ zopet dobro ošteje, očitaje jim to, kar njihovi zastopniki na Dunaji počnó. In beseda „Politike“ več veljá kakor beseda lističa „Nation“, ki živí od vladne krme in s čegar hvalo se „Narod“ tako rad pobaha.

Na Muljani pri Zatičini 3. maja. — Mraz, ki je bil 29. in 30. aprila, je vzel pri nas orehe in češnje. Jabelka, hruške, češplje to je pa menda še ostalo. Če bo s tem odpravilo, bomo imeli sadja dosti. Cveté močno, da je še zmiraj veselje gledati. — Moram pa še povedati, da pred mrazom je pri nas sneg naletoval, in po hribih pobelil, in 1. maja smo že spet videli pobeljene hribe.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Pri obravnavanji postave o samostanskih zadevah je vlada propala. Pri 1. §. se je, dasiravno je minister nauka odločno izrekel se zoper to, sprejel dostavek (oziroma prememba) poslanca Fuxa, po katerem naselitev novih samostanskih družeb ni — kakor govorí predlog odseka — odvisna od „državnega dovoljenja“, tedaj od ukazov dotičnega ministerstva, timveč od „državnega zbora“. Ta prenaredba poslanca Fuxa je bila v zboru sprejeta s prav veliko večino glasov in g. Stremayer je bil po tem osebnem propadu pri §. 1. tako omamljen, da je še le pri §. 12. se toliko opomogel, da je izrekel, da vlada te v odseku in zbornici poostrene postave ne more priporočiti cesarju za potrditev. Desno središče se pri specijalnem razgovoru ni vdeleževalo in je s tem doseglo to, da so si ustavoverci, kakor se to v enakih slučajih navadno godí, sami med seboj v lase planili. Kako bi se ta „domači prepir“ v hiši ustavovercev še le razcvetel, ako bi jih konservativci v vseh prašanjih same pustili! — Pri glasovanji se je pa tudi pokazalo, da celó štirje „mladoslovenci“ niso edini. Poslanec Dittes je stavil nek predlog, po katerem bi naselba celó že obstoječih redov se sploh ne smela dovoliti. In za ta predlog so glasovali trije „mladoslovenci“ (Vošnjak, Pfeifer, Nabergoj), dasiravno je dr. Razlag kot poročevalec zoper njega govoril. Dr. Razlag čedalje očitnejše kaže, da jadra na ministerski barkici.

— Laško-tirolski poslanci državnega zbora so vvedli svoj predlog za samostojen deželen zbor v Trientu s „spomenico“, ki naj dokaže, da je tak predlog opravičen. Tej „spomenici“ se pač podá znana beseda, da zamore eden norec več prašati, kakor deset učenih odgovoriti“, pravi „Vaterland“, in — prav ima.

— Poslanec Vitezić in tovariši so v seji 29. aprila stavili do denarnega in ministra notranjih zadev vprašanje in se pritožili zarad tega, zakaj neka davkarska uradnija v Istriji ni hotela sprejeti vloge v srbsko-hrvaškem jeziku in zahtevala, da mora biti laško pisana? Enaka se je pripetila stranki pri nekem okrajnem šolskem svetu. To je zoper postavo o narodni enakopravnosti. — Kaj in ali sploh mislita ministra odgovoriti, to še dozdaj ni znano.

— Tudi dr. Herbsta je slana po Avstriji iznemirila, kajti v zboru 1. maja je rekel, da cesarstvu našemu po vremenskih nezgodah preteklih dni žugajo velike nadloge. Kam pač so ustavoverci pritirali ubogo Avstrijo s svojim vednim klicem: „naprej!“ če slabe letine enega leta prestati ne more!

— Zanimiva je tudi interpelacija Wickhoffa, Giskre, Herbsta itd. do denarničnega ministra. „Kaj misli vlada storiti, da se v okom pride vsaki dan veči revščini, ki se kaže povsod pri nas?“ — No, kje je tisti hvalisani „volkswirthschaftlicher Aufschwung“ lanskega leta?

— Zbornica poslancev je v „samostanski postavi“ pritrdila neki spremembi zbornice gospôske, ker je minister Stremajer rekel, naj zbornica poslancev s prepirom z gospôsko zbornico ne zavleče izgotovljenja te postave.

— Govorí se, da državni zbor prestane 8. dne tega meseca.

Turčija. Iz Carigrada. — 30. aprila je došel knez Srbski Milan sem. Sprejet je bil odlično. To potovanje je gotovo važna politična dogodba.

Žitna cena

v Ljubljani 2. maja 1874.

Vagán v novem denarji: pšenice domače 7 fl. 10. — banaške 7 fl. 80. — turšice 5 fl. 10. — soršice 4 fl. 20. — rží 4 fl. 90. — ječmena 3 fl. 90. — prosa 3 fl. —. — ajde 5 fl. —. — ovsa 2 fl. 90. — Krompir 3 fl. 10.

Kursi na Dunaji 21. aprila.

5% metaliki 69 fl. 20 kr.	Ažijo srebra 106 fl. — kr.
Narodno posojilo 74 fl. — kr.	Napoleondori 8 fl. 96 kr.

Loterijne srečke:

v Gradcu	2. maja 1874:	35.	65.	90.	11.	6.
na Dunaji		65.	1.	23.	14.	81.

Prihodnje srečkanje v Gradcu in na Dunaji 16. maja.

Odgovorni vrednik: Alojzi Majer. — Založnik: Jožef Blaznikovi dedici v Ljubljani.